

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

AZ EURÓPAI UNIÓ KÜLÜGYI ÉS
BIZTONSÁGPOLITIKAI FŐKÉPVISELŐJE

Brüsszel, 2012.5.15.
JOIN(2012) 14 final

**KÖZÖS KÖZLEMÉNY AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ
EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

Az új európai szomszédságpolitika megvalósítása

{SWD(2012) 110 final}
{SWD(2012) 111 final}
{SWD(2012) 112 final}
{SWD(2012) 113 final}
{SWD(2012) 114 final}
{SWD(2012) 115 final}
{SWD(2012) 116 final}
{SWD(2012) 117 final}
{SWD(2012) 118 final}
{SWD(2012) 119 final}
{SWD(2012) 120 final}
{SWD(2012) 121 final}
{SWD(2012) 122 final}
{SWD(2012) 123 final}
{SWD(2012) 124 final}

KÖZÖS KÖZLEMÉNY AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

Az új európai szomszédságpolitika megvalósítása

BEVEZETÉS

Az EU gyorsan reagált az előző évben a szomszédságában, különösen a dél-mediterrán térségben és Kelet-Európában lezajlott változásokra. Az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője és az Európai Bizottság heteken belül közös közleményt tett közzé partnerség a demokráciáért és a közös jólétért címmel, mely meghatározta a kibontakozó történelmi eseményekre való azonnali reagálást. Együttesen a szomszédságpolitika felülvizsgálatával, ez „Az átalakuló szomszédság új megközelítését” eredményezte¹. A stratégia a szolidaritás és a támogatás világos üzenetét közvetítette a dél-mediterrán lakosság felé. Európa támogatja az emberek küzdelmét a demokráciáért, a méltóságért, a jólétért és az üldöztetéstől való biztonságért. Európa tapasztalatával és szakismeretével is segíti a lakosságot abban, hogy helyt állhasson az önkényuralmi rendszerekből a demokráciába való átmenet jelentette kihívásokkal szemben. Az új Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) és az Európai Bizottság számára ez kiemelt prioritást jelent. A keleti partnerség eredményeire építve az új politika egyben választ jelentett az EU keleti partnereinek szorosabb politikai társulásra és az Unióval kialakítandó mélyebb gazdasági integrációra való törekvéseire. A Varsóban sikerrel megrendezett keleti partnerségi csúcstalálkozó és az annak keretében megfogalmazott közös nyilatkozat további lendületet adott az új megközelítés végrehajtásának.

A szakpolitika új elemekre épül, ideértve a **„többet többért”** elvet, az EU és partnerei közötti **kölcsönös elszámoltathatóság** fontosságát, a **partnerségek** iránti igényt nemcsak kormányokkal, hanem a **civil társadalommal** is (pl. nem kormányzati szervezetek, vállalkozások, egyetemek, média, szövetségek és vallási csoportok), és a **nők** a politika és a társadalom újraformálásában betöltött **különleges szerepének** elismerését.

Az európai szomszédságpolitika (ENP) új megközelítése elismerte a **differenciálás** fontosságát is, és a kapcsolatokat a partnerek ambícióinak szintjéhez igazítja. A megközelítés ezért a partnerek jellegzetességeire és saját reformpályáikra épül. Az új politika rugalmasabb, és keretet nyújt az országok igényeinek, a reformokkal való haladásuknak és az Unióval kialakítandó partnerség jellegének megfelelő, testre szabott válaszokra.

Egy év elteltével az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője és az Európai Bizottság e közös közleménye az új megközelítés végrehajtásának értékelését tartalmazza. Ez a közlemény – melyet számos közös szolgálati munkadokumentum² kísér – ismerteti, hogy az EU gyorsan lefektette a politika új alapjait, amelyre a legtöbb partnerország pozitívan

¹ COM(2011) 303., 2011.5.25.

² E közös közleményt a következő dokumentumok kísérik: tizenkét országjelentés, melyek az ENP 2011. évi végrehajtását értékelik tizenkét szomszédos országban, melyekkel ENP cselekvési tervről vagy azzal egyenértékű dokumentumról állapodtak meg; két regionális eredményjelentés a keleti partnerség és a partnerség a demokráciáért és a közös jólétért 2011. évi végrehajtása terén elért eredményekről; valamint egy statisztikai melléklet.

válaszolt, jelezve, hogy még elkötelezettebben áll készen a politikai és gazdasági reformokra és az Unióval kialakított kapcsolatok elmélyítésére.

Néhány újítás különösen fontos:

- 2011 júliusában a Tanács kinevezte az Európai Unió dél-mediterrán térségért felelős különleges képviselőjét. Az új uniós képviselő a Bizottsággal és az Európai Külügyi szolgálattal együttműködve, elősegítette az EU válaszadását az Unió hatékonyságának és láthatóságának növelésével a régióban zajló demokratikus átalakulás folyamatában részt vevő valamennyi féllel folytatott politikai párbeszéd és gazdasági együttműködés révén. E célok elérése érdekében a munkacsoportot arra alakították ki, hogy partnereinkkel közösen egymásra találjon az EU-ból, a tagállamaiból, az Európai Beruházási Bankból, az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankból, valamint a nemzetközi pénzügyi intézményekből és a magánszektorból származó országspecifikus szaktudás és erőforrások. Az EU–Tunézia és az EU–Jordánia munkacsoport a támogatás és a pénzügyi segítségnyújtás felgyorsítását illetően a demokratikus változás hatékony eszközének bizonyult azáltal, hogy a tevékenységébe intézmények széles körét vonta be. Katalizátorként működve a munkacsoport lehetővé teszi, hogy az EU az országokkal ápolta kapcsolatait eredményvezérelt, testre szabott és differenciált módon mélyítse el.
- A Bizottság „keret” pénzügyi programokat terjesztett elő (SPRING a déli, EaPIC a keleti szomszédok esetében), hogy gyorsabban bocsáthassa rendelkezésre a 2011-ben bejelentett további összegeket a partnerországokban zajló demokratikus átalakulás, az intézményfejlesztés és a további növekedés támogatása érdekében.
- Az Európát kihívások elé állító gazdasági kilátások fényében a főképvisező és a Bizottság határozott lépéseket tett arra, hogy az uniós költségvetésen kívülről mobilizáljon pénzügyi segítséget a szomszédságban zajló átalakulás támogatására. Ebbe beletartozott az Európai Beruházási Banktól a partnerországoknak nyújtandó hitelek felső határának 1,15 milliárd EUR-val való emelése³, valamint az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank mandátumának kiterjesztése a dél- és kelet-mediterrán térség országaira.
- Szeptemberben indították el a teljes szomszédságot lefedő Civil Társadalmi Eszközt, a 2011. évre 26 millió EUR kezdeti költségvetéssel; a 2012. évre hasonló összegeket irányoznak elő.

Bár a haladás nem egyetemes, tavaly óta több partner jelentős lépéseket tett a demokratizálódási és reformfolyamatai felgyorsítására. Egyre több szabad és tisztességes választást rendeztek, valamint javult az alapvető szabadságok és az emberi jogok védelme. Több lehetőség kínálkozik a nyílt nyilvános vitára, ami erősíti a kormányok elszámoltathatóságát.

„Többet többért”

Az új politika központi eleme a „többet többért” elv: az uniós politika legelőnyösebb aspektusait – nevezetesen a gazdasági integrációt (mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi

³ 1 milliárd EUR az EU déli szomszédsága, és 150 millió EUR az EU keleti szomszédsága számára.

térsegek kialakítása), az emberek mobilitását (mobilitási partnerségek) és a nagyobb uniós pénzügyi támogatást – csak azoknak az országoknak kínálja fel, amelyek készek a politikai reformok útjára lépni, és tiszteletben tartják az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság közös egyetemes értékeit. Hasonlóképpen az EU az emberi jogok és a demokratikus normák megsértésére a szerepvállalásának visszafogásával válaszolt.

A „többet többért” elv gyakorlati átültetése

- A **tunéziai demokratikus átmenet folyamatában** tett határozott lépések tükrében az EU 2011-ben 160 millió EUR-ra duplázza meg a 2010. évi 80 millió EUR összegű pénzügyi támogatását, és technikai segítségnyújtást biztosított az alkotmányozó gyűlési választások megszervezéséhez.
- A *Moldovai Köztársasággal* és *Grúziával* megkezdődtek, *Örményországgal* pedig elindítás előtt állnak a **mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásokról** szóló tárgyalások. A Tanács elfogadta az *Egyiptommal*, *Jordániával*, *Marokkóval* és *Tunéziával* kötendő, mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásokra vonatkozó tárgyalási irányelveket. Ezek a megállapodások javítani fogják a partnerek gazdasági integrációját az EU belső piacán.
- A *szíriai* helyzet romlására adott válaszként az EU a kormánynak nyújtott **pénzügyi támogatás felfüggesztéséről** és **szankciók kivetéséről** döntött. A főképviselelő és a Bizottság aktívan támogatta az Egyesült Nemzetek és az Arab Liga közvetítési erőfeszítéseit, míg a Bizottság humanitárius segítséget nyújt.
- Az EU nemrég mobilitási partnerséget kötött *Örményországgal*, és további **mobilitási partnerségek** megkötését tervezi *Marokkóval* és *Tunéziával*.
- A partnerországok reformtörekvéseinek további támogatása céljából **670 millió EUR** áll rendelkezésre a meglévő országprogramok kiegészítésére. Az összeg két „keret” programból (**SPRING** a déli, **EaPIC** a keleti szomszédok esetében) származik⁴, és azok a partnerországok részesülnek belőle, amelyek a legnagyobb előrelépést tették a fenntartható demokrácia felé. *Algéria*, *Jordánia*, *Marokkó* és *Tunézia* számára már bejelentettek allokációkat.
- Parafálták az *Ukrajnával* megkötött **társulási megállapodást**. Az Ukrajna által elért eredmények, különösen a közös értékek és a jogállamiság tiszteletben tartása terén, meghatározók lesznek arra nézve, hogy milyen gyorsan megy végbe az EU-val való politikai társulás és gazdasági integráció, a megállapodás megkötése és annak végrehajtása tekintetében is. Ezzel összefüggésben az ellenzéki vezetők elleni perek és ítéletek komoly aggályokat keltenek a tisztességes eljárás szabályainak tiszteletben tartásával és a bírói kar függetlenségével kapcsolatban.
- A **Moldovai Köztársaságban zajló Dnyeszter-melléki konfliktus** megoldásáról szóló hivatalos 5+2 megbeszélések újrafelvételét a Moldovai Köztársaság kormányával folytatott intenzív együttműködés, a jelentős uniós bizalomépítő intézkedések elindítása, valamint a Dnyeszter-mellék elleni uniós szankciók fokozatos felülvizsgálata kísérte, az új

⁴

SPRING (A partnerség, a reformok és az inkluzív növekedés támogatása); EaPIC (Keleti partnerség integrációs és együttműködési programja).

vezetés konstruktív hozzáállásának elismerése mellett.

- Hangot adva komoly aggodalmának az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság folyamatos, *Belaruszban* történő megsértésével kapcsolatban, az EU **korlátozó intézkedések** egész sorát javasolta, és támogatásának jelentős részét a civil társadalomba irányította át. Az EU elindította az ellenzékkel és a civil társadalommal folytatott, a modernizációról szóló európai párbeszédet.

Az EU uniós normákra és szabványokra épülő intenzív együttműködést folytat a partnerekkel ágazati kérdések széles köréről. A partnereknek nyomatékosabban kell törekedniük a reformok megvalósítására, mivel azok alátámasztják az inkluzív társadalmi–gazdasági növekedést, a munkahelyteremtést (különösen a fiatalok számára), a szegénységcsökkentést és a külföldi beruházások növelését. A célzott pénzügyi támogatás, az intézményi kapacitásépítés, a fokozott ágazatpolitikai párbeszéd, valamint a programok és ügynökségek fokozatos megnyitása lehetővé teszi az EU és a partnerországok számára, hogy teljes mértékben figyelembe vegyék e folyamat összetettségét, ami a sérülékeny csoportok védelme érdekében bonyolult döntéseket és kísérő intézkedéseket követel meg.

Partnerség a civil társadalmakkal

Az EU egyre inkább keresi a kapcsolatot valamennyi szomszédos ország **civil társadalmával**, ideértve azokat az országokat is, amelyek esetében célzott szankciókat vetett ki és pénzügyi támogatást függesztett fel. A partnerországok, valamint a helyi és nemzetközi civil társadalmi szervezetek általában üdvözlöttek ezt a szerepvállalást. Az EU szándéka e szerepvállalás bővítése, különösen a civil társadalmi szervezetek cselekvési tervek vagy hasonló dokumentumok elkészítésébe és nyomon követésébe való bevonásán keresztül.

Konkrét lépések a civil társadalmakkal való partnerség létrehozására

- A szomszédság egészét lefedő **Civil Társadalmi Eszközt** 2011 szeptemberében indították el, a 2011. évre 26 millió EUR kezdeti költségvetéssel, 2012-re és 2013-ra hasonló összegeket irányoznak elő.
- A keleti partnerség keretében folytatott emberi jogi párbeszédet közös civil társadalmi szemináriumok egészítették ki, a **keleti partnerség civil társadalmi fórum** pedig valamennyi négy multilaterális platform állandó tagjává vált.
- A déli szomszédságban az EU megnövelte az **Anna Lindh Alapítványnak** nyújtott támogatását, hogy segítse az alapítvány erőfeszítéseit a régió civil társadalmának mobilizálására és felélénkítésére.
- Az Európa Tanács fokozta szerepvállalását a szomszédságban. Miután felállították a Tanács keleti szomszédságban folytatott tevékenységét támogató első keretet, a Bizottság 4,8 millió EUR összegű keretet hozott létre az Európa Tanács dél-mediterrán országokban folytatott tevékenységeinek támogatására.
- A **szólásszabadság** előmozdítása érdekében az EU elindította a „szabad háló stratégiát”, amelynek célja, hogy segítséget nyújtson a civil társadalmi szervezetek és egyének számára az elektronikus kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés önkényes megszakításainak áthidalásához.

- 2011 decemberében a Tanács elfogadta az **Európai Demokrácia Alapítvány** létrehozására vonatkozó alapelveket. Az Európai Demokrácia Alapítvány elsősorban – de nem kizárólagosan – az EU szomszédságára fog összpontosítani.
- A támogatás felfüggesztésével vagy átirányításával párhuzamosan az EU megnövelte az olyan országok civil társadalmi szervezeteinek nyújtott **pénzügyi támogatását**, amelyekben folyamatosan megsértik az emberi jogokat.
- Az EU továbbá az emberek közötti kapcsolatok elősegítése érdekében **vízumkönnyítési és visszafogadási megállapodásokra** irányuló tárgyalásokat ajánlott *Belarusznak*. A *belarusz* hatóságok eddig nem válaszoltak az EU ajánlatára. Az EU-tagállamok a vízumkódex kínálta lehetőségek optimális kihasználására törekednek, hogy felszámolják és csökkentsék a vízumdíjakat a belarusz állampolgárok bizonyos kategóriái esetében, vagy egyedi esetekben.
- Az EU növeli a **felsőoktatási** rendszerek, az akadémiai **mobilitás** és az **ifjúsági csereprogramok** modernizálásának lehetőségeit. 2012-ben és 2013-ban megduplázódik a szomszédos országok felsőoktatási együttműködési programban való részvételének finanszírozására fordított összeg, új lehetőségek nyílnak meg az ifjúsági csereprogramokra és a szociálpedagógusok hálózatainak kiépítésére. Oktatásról, ifjúságról és kulturális politikáról szóló regionális párbeszéd indult, vagy állnak elindítás előtt.

Kölcsönös elszámoltathatóság

Az átfogó „többet többért” megközelítés részeként az EU a partnerországok bevonásával folyamatosan kiigazítja politikai eszközeit a kölcsönös elszámoltathatóság előmozdítása és interaktívabb és nyíltabb politikai párbeszéd megteremtése érdekében.

A kölcsönös elszámoltathatóságot segítő eszközök

- A politikai szinten egyre gyakoribb formális és informális kapcsolatok és párbeszéd lehetőséget nyújtanak a partnerországbeli reformok és az azokhoz kapcsolódó uniós támogatás **politikai irányításának** javítására.
- Az idei évtől kezdve az **országjelentések** egyre alaposabban értékelik a haladást, különösen a mély és fenntartható demokrácia felé. E jelentések az ösztönzőkre épülő megközelítés alkalmazásának és az uniós válasz valamennyi releváns aspektusaival – ideértve a pénzügyi támogatást – való erősebb kapcsolat létrehozásának eszközét jelentik majd. A jelentések országspecifikus ajánlásokat tartalmaznak, melyeket a partnerországoknak figyelembe kellene venniük.
- Valamennyi szinten – a vezető tisztviselőktől kezdve az érdekeltekig és a civil társadalmi szervezetekig – **intenzívebbé váltak a kapcsolatok**, lehetővé téve a partnerországok képviselői számára, hogy kifejezzék véleményüket az új megközelítés végrehajtásáról, és hogy visszajelzést nyújtsanak az EU kötelezettségvállalásainak teljesítéséről. Ezek a találkozók rendszeresebbek lesznek.

1. FEJLEMÉNYEK A SZOMSZÉDOS ORSZÁGOKBAN

1.1 A gyors, bár egyenetlen előrelépés éve

A viszonylagos stagnálás éveit követően a szomszédságban egyre inkább gyökeret ver a demokrácia, amit a tavalyi észak-afrikai demokratikus forradalmak indítottak el. Több országban is ígéretes választásokra került sor sokféle politikai párt részvételével. Az általános trend a további demokratizálódás, az elszámoltathatóbb kormányzás, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságok fokozottabb tiszteletben tartása irányába mutat. Vannak azonban a folyamatban lévő politikai reformok fenntarthatóságának biztosításához elengedhetetlen olyan területek is, amelyeken az előrelépés visszafogottabb volt. Néhány országban a haladás megtorpant, illetve a visszafordulás jelei mutatkoznak.

A strukturális reformok – ahol ilyenekre sor került – elősegítették a szegénység csökkentését és a külföldi beruházások vonzását, azonban a fontos társadalmi kihívások továbbra is fennállnak. Az uniós normákhoz és szabványokhoz való folyamatos közeledés hozzájárult a kereskedelmi kapcsolatok megerősítéséhez, a kedvezőtlen gazdasági légkör ellenére. Az EU-val folytatott egyre fokozottabb ágazati együttműködés elősegíti a közlekedési és energiaügyi akadályok leküzdését, valamint a környezetvédelmi és az éghajlattal kapcsolatos kihívások megoldását.

1.2 Fenntartható demokráciák kiépítése

Egyiptomban, Jordániában, Marokkóban és Tunéziában folyamatban van az **alkotmányreform**, melynek célja, hogy megeremtsse a kormányok elszámoltathatóságát a demokratikusan megválasztott parlamentek felé, erősítse a bírói kar függetlenségét, és felszámolja a politikai életben való szélesebb részvétel egyéb akadályait. *Tunézia* alkotmányozó gyűlését az ország függetlensége óta megrendezett első **demokratikus és hiteles választások** keretében választotta meg. Ehhez hasonlóan *Egyiptom* és *Marokkó* általában véve szabad és átlátható módon választotta meg parlamentjét.

Általában a múlthoz képest jobban tiszteletben tartják a **szólásszabadságot**, valamint az **egyesülési és gyülekezési szabadságot**. A *Moldovai Köztársaság* és immár *Tunézia* is kielégítő jogi keretekkel rendelkezik a gyülekezési és az egyesülési szabadság biztosításához. A szomszédságban azonban még sokat kell tenni annak érdekében, hogy e szabadság mind a törvényekkel, mind a gyakorlatban teljes mértékben biztosítható legyen, valamint a **civil társadalom** megfelelő mozgástérrel rendelkezzen ahhoz, hogy eleget tudjon tenni meghatározó szerepének. *Egyiptomban* megfigyelhető a politikai tér bizonyos mértékű megnyílása, ugyanakkor gyakori a szólásszabadság, a civil társadalmi tevékenység és a békés tüntetések elnyomása. *Azerbajdzsánban* továbbra is súlyosan csorbulnak a polgári szabadságjogok.

A **korrupció** egyre inkább a figyelem középpontjába helyeződött, még ha a merész politikai kijelentéseket nem is mindig követték határozott intézkedések. Amennyiben erre sor kerül, mint pl. *Grúzia* esetében, az hozzájárul a jogállamiság tiszteletben tartásához, és elősegíti egy olyan üzleti légkör megeremtését, amely ösztönzi a vállalkozókat és odavonzza a külföldi beruházásokat.

A szomszédságban mindenhol további erőfeszítésekre van szükség a jogállamiság tiszteletben tartásának biztosításához. A jogállamiság felett hatékony, pártatlan és **független bírói karnak**

kell örködni, garantálni kell az igazságszolgáltatáshoz való egyenlő jogot, valamint a szabályszerű és **tisztességes eljárás** szabályainak tiszteletben tartását. További erőfeszítésekre van szükség a **biztonsági ágazat reformjának** előmozdításához is. Bár számos szomszédos országban folyamatban van a demokratikus átmenet és az alkotmányreform, ezek a folyamatok még nem vezettek gyorsabb, átláthatóbb és tisztességesebb igazságszolgáltatáshoz, illetve nagyobb biztonságérzethez. *Egyiptomban* továbbra is katonai bíróságok elé állítanak civileket.

A fenntartható demokrácia kiépítése a **nemek közötti egyenlőség** biztosítását, valamint a nőknek a politikai és gazdasági életben való fokozottabb részvételét is jelenti. Néhány országban a parlamentek kiegyensúlyozottabb összetételének biztosítása céljából hozott jogszabályok a gyakorlatban ellenállásba ütköztek, és emiatt nem eredményezték a kívánt hatást. A **helyi és regionális hatóságok** meghatározó szerepet játszanak a lakosság és az intézmények közötti szakadék csökkentésében, a helyi szintű politikai részvétel kultúrájának előmozdításában, valamint annak biztosításában, hogy a politikai döntések figyelembe veszik a helyi igényeket.

Előrelépés történt az **egyéb emberi jogok** tiszteletben tartása terén is. *Tunézia* megerősítette a kulcsfontosságú emberi jogi egyezmények számos fakultatív jegyzőkönyvét. *Marokkó* és *Tunézia* megerősítette az ENSZ kínzás elleni egyezményének fakultatív jegyzőkönyvét. *Örményországban* és *Marokkóban* egyre inkább tiszteletben tartják a kisebbségi jogokat. Ugyanakkor számos országban folytatódik a biztonsági erők által elkövetett kínzás és a megalázó és embertelen bánásmód. Ehhez hasonlóan még mindig széles körben elterjedt a valláson vagy meggyőződésen, az etnikai származáson és a szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés, és számos országban továbbra is komoly problémát jelent az emberkereskedelem.

Belaruszban az elmúlt évben jelentősen romlott a helyzet az ellenzékkal és a civil társadalommal szembeni, az elnöki választásokat övező 2010. decemberi kemény fellépéseket követően. Az EU a szankciók visszaállítására és szigorítására kényszerült. Az EU-t továbbra is komoly aggodalommal tölti el a helyzet *Belaruszban*, ahol a hatóságok elutasították az összes politikai fogoly szabadon bocsátását és rehabilitálását, az ellenzéket, a médiát és a civil társadalmat pedig továbbra is elnyomják. A belarusz hatóságok eddig nem válaszoltak az EU vízumkönnyítési és visszafogadási megállapodásokra irányuló tárgyalásokra vonatkozó ajánlatára, megfosztva ezáltal állampolgárait attól, hogy könnyebben utazhassanak az EU-ba. Belarusz esetében nem teljesülnek azok a feltételek, amelyek lehetővé teszik az ország teljes részvételét az európai szomszédságpolitikában. Belarusz kizárólag a keleti partnerség multilaterális dimenziójában vesz részt. Az EU továbbra is elkötelezett amellett, hogy megerősítse partnerségét *Belarusz* lakosságával, és fokozottabban támogassa a civil társadalmi szervezeteket.

Algéria politikai reformfolyamatot indított el, melynek eredményeként 2012 elején számos új törvényt fogadtak el a választási kódexre, a nők választott gyűlésekben, egyesületekben, médiában, politikai pártokban való részvételére, a decentralizációra és a politikai mandátumok közötti összeférhetetlenségre vonatkozóan. Az alkotmány felülvizsgálatára várhatóan a május 10-i törvényhozási választásokat követően kerül sor. Az ENP testre szabott és differenciált megközelítést alkalmazó új fókusza kapcsán *Algéria* amellett döntött, hogy csatlakozik az ENP-hez, és már megkezdődtek az **ENP cselekvési tervről** szóló megbeszélések.

Líbiában fokozatosan stabilizálódik a helyzet a polgárháború befejeződése után. Az EU támogatja az átmenetet, és a hatóságokkal közösen rendszeresen felülvizsgálja az emberi jogok tiszteletben tartásához kapcsolódó kérdéseket. Az EU készen áll arra, hogy szerződéses megállapodásra irányuló tárgyalásokat folytasson az új líbiai hatóságokkal, és ennek keretében megvitassa Líbia lehetséges részvételét az európai szomszédságpolitikában, amely a demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok tiszteletben tartásának értékei mellett közös elkötelezettségre épül.

1.3 Konfliktusok

A szomszédság egészében továbbra is meghatározó kihívást jelent az elhúzódó konfliktusok békés megoldása. Ez elsősorban a konfliktusban álló felek felelőssége, akiknek a kompromisszumra kész hozzáállás szellemében fokozottabban kell megoldásokra törekedniük. Enélkül nem várható, hogy a további nemzetközi közvetítői erőfeszítések áttörést eredményeznek a létező keretek között. Az ENP-ben rejlő potenciál teljes megvalósításához hitelesebb és tartósabb erőfeszítésekre van szükség az érintett szomszédos országok részéről ahhoz, hogy haladjanak a konfliktusok megoldása felé. Ezzel ellentétben, az EU készen áll arra, hogy segítséget nyújtson a rendezés – amint arról megegyezés született – végrehajtásához.

Szíria esetében az EU nyomatékosan elítélte az emberi jogok szíriai rezsim által elkövetett szisztematikus megsértését. Az EU felszólította Asszad elnököt, hogy tegye lehetővé a békés és demokratikus átmenetet. Az EU – az uniós tagállamokkal és az Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsával együtt – minden erőfeszítést megtett azért, hogy a nemzetközi közösség egyként támogassa az ENSZ–Arab Államok Ligája különleges megbízottja, Kofi Annan tervét. A főképviselő és az EKSZ részt vett a „Szíria barátai” találkozón. A főképviselő rendszeresen összehívta a válságplatformot, melyen az EKSZ és a Bizottság összes érintett szolgálata (szankciók, humanitárius segítségnyújtás, fejlesztési együttműködés, küldöttségekkel való kapcsolattartás és az ENSZ-nek nyújtott támogatás) részt vett. Az EU a válságra adott válaszként felfüggesztette az együttműködés minden formáját, és korlátozó intézkedéseket vetett ki, melyeket állandóan felülvizsgál. Az EU csak azokat a támogatásokat tartotta fenn, amelyek a szíriai lakosságot, a diákokat, az emberi jogok védelmezőit és az ellenzéket szolgálják. Az EU Szíria és az érintett szomszédos országok számára 10 millió EUR összegű humanitárius segítséget indítványozott. Az EU szorosan együttműködött Szíria szomszédjaival is, és a Bizottságnak különleges intézkedést javasolt az Európai Szomszédsági és Partnerségi Támogatási Eszközből 23 millió EUR tartalékolására, amelyből kimondottan a szíriai civil társadalom, valamint a szomszédos országokban a menekültek és az érintett lakosság támogatását finanszírozzák.

Az EU damaszkuszi küldöttsége nyitott maradt a szíriai lakosság támogatására, és segíti az EU válságra adott válaszána koordinálását. Az EU küldöttségén több diplomata tartózkodik olyan tagállamokból, amelyek úgy döntöttek, hogy felfüggesztik saját nagykövetségeik tevékenységét.

2011-ben az EU sikeresen felélesztette a közel-keleti kvartettet, és folytatta arra irányuló erőfeszítéseit, hogy *Izrael* és a *Palesztin Hatóság* visszatérjen a tárgyalóasztalhoz. Szeptember 23-i nyilatkozatában a közel-keleti kvartett a közvetlen kétoldalú tárgyalások késedelem és előfeltételek nélküli újrafelvételére szólított fel abból a célból, hogy a felek által meghatározott időkereten belül, de még legkésőbb 2012 vége előtt megoldást találjanak. A feleket arra is felszólította, hogy tartózkodjanak a provokatív intézkedésektől, és megismételte a menetrendben meghatározott kötelezettségeket.

A keleti szomszédságban, az 5+2 tag – ideértve az EU-t is – közös erőfeszítéseinek köszönhetően pozitív légkörben folytatódtak a Dnyeszter-melléki konfliktus megoldására irányuló hivatalos tárgyalások. Számos magas szintű találkozóra került sor, illetve lépések történtek a bizalomépítő intézkedések fokozása érdekében (pl. Dnyeszter-melléki vállalkozások a *Moldovai Köztársaságban* jegyeztethetik be magukat, és ezáltal részesedhetnek az autonóm kereskedelmi kedvezményekből, a Dnyeszter-melléki területekre irányuló látogatások esetében megszüntették a regisztrációs díjat, munkacsoportot hoztak létre a további bizalomépítő intézkedések megvitatására, megbeszélésekre került sor a vámhatóság és a vasúti hatóságok között az áruexport megkönnyítése céljából). Az *Örményország* és *Azerbajdzsán* elnöke közötti, a hegyi-karabahi konfliktussal kapcsolatos megbeszélések – amelyek során az EBESZ minszki csoportja közvetítői szerepet töltött be – nem vezettek áttörésre. Az EU–ENSZ–EBESZ közös elnöklétével zajló, Abháziáról és Dél-Oszétiáról szóló genfi nemzetközi tárgyalások előrehaladtak, különösen az erőszak alkalmazásáról való lemondás terén.

1.4. Inkluzív gazdasági fejlődés és kereskedelem

Az EU keleti szomszédjai többségében egyenletes volt a növekedés, ami a 2009. évi válságból való kilábalásukat követte. Ez lehetővé tette egyes országok – köztük *Örményország*, *Azerbajdzsán* és a *Moldovai Köztársaság* – számára, hogy további előrelépéseket tegyenek a **szegénység** és a munkanélküliség **csökkentése** terén. A *Moldovai Köztársaság* és *Grúzia* határozott **strukturális reformokat** indított el, míg *Ukrajnában* megtorpant a haladás és leállt a Nemzetközi Valutaalappal (IMF) való országprogram.

Az EU déli szomszédságában különösen azokban az országokban volt lassúbb a növekedés, amelyekben a demokratikus átmenetet társadalmi nyugtalanság, sztrájkok és politikai instabilitás kísérte, vagy amelyek érintettek voltak a szomszédos országok konfliktusaiban. A növekvő **munkanélküliség** visszaszorítására és a további belső nyugtalanság megelőzése érdekében számos ország lazított költségvetési politikáján, megnövelte a kormányzati kiadásokat, és ennek eredményeként a költségvetési hiányt. Ezt a trendet vissza kell fordítani a makrogazdasági stabilitás megőrzése és az adósságfinanszírozással kapcsolatos potenciális problémák elkerülése érdekében. *Izraelben* tüntetésekkel adtak hangot a társadalmi igazságossággal és az egyre egyenlőtlenebb vagyoneloszlással kapcsolatos aggályoknak. A szomszédság egészében, csakúgy, mint az EU-ban, a gazdasági növekedés **inkluzívabbá** tételét kell a középpontba állítani a belső kohézió, valamint a regionális és társadalmi egyenlőtlenségek leküzdésének előmozdítása révén.

2. AZ EU PARTNEREKKEL FOLYTATOTT EGYÜTTMŰKÖDÉSE

2.1 Az egy év alatt elért eredmények

A legtöbb partnerország üdvözölte a differenciáltabb megközelítésre és a kölcsönös elszámoltathatóságra helyezett hangsúly növelését, jelezve, hogy készen állnak arra, hogy még szilárdabb elhatározással valósítsák meg a politikai és gazdasági reformot, és mélyebbre fűzzék az EU-val ápoltt kapcsolatokat. Ennek már láthatóak az eredményei.

Keleten a tavaly májusi közlemény újabb lendületet adott a keleti partnerség fejlesztésének. A Varsóban megrendezett **keleti partnerség csúcstalálkozó** keretében felmérték az elért eredményeket, és megerősítették az EU és keleti szomszédjai politikai elkötelezettségét amellyel, hogy mélyebb politikai társulás és további gazdasági integráció felé haladnak, valamint elismerték néhány partner Európa melletti választását. Megegyezés született egy

„Keleti Partnerség Menetrend” elkészítéséről, amely e közleménnyel⁵ egyidőben kerül elfogadásra, és gyakorlati iránymutatásul szolgál a végrehajtás nyomán követésére egészen a 2013 őszen tartandó következő csúcstalálkozóig.

Három évvel elindítása után a keleti partnerség jelentős előrelépéseket könyvelhetett el. Az EU és a keleti partnerek fokozták az emberi jogokról szóló párbeszédüket. Az összes partnerrel (*Belarusz* kivételével) elindultak, *Ukrajnával* pedig lezárultak a társulási megállapodásokról szóló tárgyalások. Haladnak a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségekről (DCFTA) szóló tárgyalások is. Előrelépést sikerült elérni a vízummentes utazás mielőbbi lehetővé tételét, valamint a keleti partnerség együttműködési menetrendjében szereplő más elemeket illetően is.

A déli szomszédságban az EU igen aktívan reagált a történelmi változásokra. A konfliktusmegoldás terén együttműködött egyes regionális szervezetekkel (különösen az Arab Államok Ligájával). A főképvisező és a Bizottság üdvözlötte a demokratikus választások eredményét és megerősítették, hogy készek az új kormányokkal való együttműködésre. Az EU azonnali humanitárius segítségnyújtásban részesítette a rászorulókat és átirányította pénzügyi támogatását, amelynek összegét a leginkább rászoruló országok tekintetében megnövelte, más esetekben pedig csökkentette. A kereskedelem és a mobilitás területén új együttműködést és párbeszédet is felkínált. A választások előkészítése, szervezése és megfigyelése terén elismert és megbízható partnerré vált. Az egész régióban jelentősen fokozta szerepvállalását a civil társadalmi szervezetekkel folytatott együttműködés és az e szervezeteknek nyújtott támogatás terén.

A főképvisező javaslatát követően a Tanács dél-mediterrán térségért felelős különleges képviselőt nevezett ki az átalakulóban lévő országokkal folytatandó párbeszéd előmozdítására, az EU és a tagállamok mobilizálásának és koordinálásának fokozására, valamint a nemzetközi pénzügyi intézményekkel és a magánszektorral való koordináció biztosítására. A régióban ez már kézzelfogható eredményeket hozott. Az első munkacsoportra 2011 szeptemberében került sor *Tunéziában*, ennek során támogatásokat és kölcsönöket tartalmazó jelentős nemzetközi támogatási csomagot jelentettek be, amelyhez a Bizottság támogatások formájában 400 millió EUR-val járult hozzá a 2011–2013 közötti időszakban. A második munkacsoport 2012 februárjában ült össze *Jordániában* a *jordániai* politikai és gazdasági reformfolyamat előmozdítása és támogatása céljából. A munkacsoporthoz hozzájárultak a politikai pártok és a civil társadalmi szervezetek is. Ebből az alkalomból jelentős nemzetközi pénzügyi csomagot is bejelentettek. A munkacsoportokat nem egy alkalomra hívják össze, hanem azok egy folyamatot jelentenek, amelynek keretében különböző szinteken megrendezett nyomonkövetési találkozókra kerül sor az előrelépés és a végrehajtás értékelése céljából. A társulási megállapodásban létrehozott közös szervek nyomán követik a munkacsoport ajánlásainak végrehajtását. Az elnöki választásokat és az ország irányításának polgári kézbe történő átadását követően *Egyiptomban* 2012-ben kerül felállításra munkacsoport.

2.2 Fenntartható demokráciák kiépítése

Az EU ismételten nagy hangsúlyt fektetett a **fenntartható demokráciák** kiépítésére⁶, valamint az **emberi jogok és az alapvető szabadságok** előmozdítására, melyet határozott intézkedések kísértek.

⁵ COM (2012) ... 2012.5.15., „Keleti partnerség: menetrend a 2013 őszi csúcstalálkozóig”.

A **demokratikus átmenet** támogatása érdekében az EU fokozta együttműködését az Európa Tanáccsal, és szinergiákra törekedett az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésével, felkínálva a dél-mediterrán országok parlamentjei számára a „Partner a demokráciáért státuszt”. Ezt a státuszt *Marokkó* és a *Palesztin Hatóság* kapta meg. Emellett az EU az Európa Tanáccsal programot dolgozott ki a keleti partnerség országaiban zajló reformfolyamatok támogatására, amely kiterjed az igazságügyi reformra, az emberi jogok tiszteletben tartására a büntető igazságszolgáltatás során, az európai választási normáknak való megfelelésre, a korrupció elleni küzdelemre és a számítástechnikai bűnözés súlyos formáira. A későbbiekben ezt hasonló, az EU déli szomszédjaira kidolgozott program egészítette ki, amely az alkotmányreformra, az igazságügyi reformra és a választási rendszerekre terjedt ki.

Az EU technikai segítségnyújtásban részesítette a tunéziai választási hatóságokat az **első demokratikus választások** előkészítése során, és támogatta a tunéziai civil társadalmat a választásokon való részvételben. *Tunéziába* átfogó választási megfigyelő missziót (EOM), *Marokkóba* pedig választási szakértőket küldött. Az *Algériától* kapott meghívást követően átfogó választási megfigyelő missziót küldött a május 10-i parlamenti választások megfigyelésére. Technikai segítségnyújtásban részesítette az egyiptomi választási bizottságot, valamint civil társadalmi szervezeteken keresztül segítséget nyújtott a választók tájékoztatásához, és támogatta a hazai megfigyelőket. *Líbia* felkérte az EU-t a közeljövőben tartandó alkotmányozó nemzetgyűlési választások megfigyelésére.

2.3 Az inkluzív gazdasági fejlődés, a kereskedelem és az ágazati együttműködés előmozdítása

Gazdasági és társadalmi fejlődés

Az euróövezetben és a legtöbb arab partnerországban (az arab tavasz hatására is) mutatkozó komoly gazdasági és pénzügyi nehézségek környezetében a **makrogazdasági párbeszéd** különösen hasznosnak bizonyultak az EU és partnerei számára. A párbeszéd során nyílt és mélyreható információ- és véleménycserére került sor a gazdasági kihívásokról, és a két fél által e kihívásokra adandó szakpolitikai válaszokról, melyek hangsúlyozzák a strukturális reformok szükségességét.

Az **inkluzív gazdasági fejlődés** elősegítése érdekében az EU megnövelte pénzügyi segítségnyújtását és az európai pénzügyi intézmények kölcsönnyújtási kapacitását (lásd a 2.4. szakaszt), továbbá újraindította a foglalkoztatási és szociális kérdésekkel kapcsolatos szakpolitikai párbeszédet.

Kereskedelem

Ukrajnával lezárultak, a *Moldovai Köztársasággal* és *Grúziával* megkezdődtek, *Örményországgal* pedig elindítás előtt állnak a **mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásokról** szóló tárgyalások. Miután lezárul a 2012 során elvégzendő felmérés – amely annak értékelésére irányul, hogy a partnerek képesek-e végrehajtani az uniós joganyaghoz való közelítést –, az év vége előtt megkezdődhetnek a tárgyalások *Jordániával*,

⁶ A **mély és fenntartható demokráciákat** jellemző elemek a következők: szabad és igazságos választások; az egyesülés, a vélemény és a gyülekezés szabadsága, valamint szabad sajtó és média; független igazságszolgáltatás biztosította jogállamiság és a tisztességes tárgyaláshoz való jog; a korrupció elleni küzdelem; a biztonsági és bűnüldözési ágazat (ideértve a rendőrséget is) reformja; valamint a fegyveres és biztonsági erők feletti demokratikus ellenőrzés létrehozása.

Marokkóval és Tunéziával a Tanács által decemberben elfogadott tárgyalási irányelvek alapján. A *Marokkóval* kötött, mezőgazdasági és halászati termékekre vonatkozó megállapodás júliusban lép életbe, emellett – ahogyan azt a márciusi Európai Tanács keretében hangsúlyozták – elsődleges fontosságú az előrelépés más tárgyalások, köztük a *Tunéziával* megkötendő egyenértékű megállapodásról szóló tárgyalás tekintetében is.

A **pán-euromediterrán származási szabályokról** szóló regionális egyezmény 2011 júniusában nyílt meg aláírásra, és azt *Jordánia és Marokkó* alá is írta. Azoknak a dél-mediterrán partnereknek, akik még nem írták alá az egyezményt, sürgősen le kell zárniuk az aláíráshoz és a megerősítéshez szükséges eljárásokat. A piacok ipari termékek előtti megnyitása céljából 2012-ben további tárgyalásokat kell elindítani **az ipari termékek megfeleltetéséről és elfogadásáról szóló megállapodásokról** *Tunéziával*, később pedig *Egyiptommal, Jordániával és Marokkóval*.

Ágazati együttműködés

A szabályozásbeli konvergencia az EU és az uniós szabályokat alkalmazó más piacok felé kulcsfontosságú a kereskedelem és a gazdasági fejlődés előmozdításában. A keleti partnerség keretében a szabályozásbeli konvergenciát az **átfogó intézményfejlesztési programok** és más vonatkozó támogatási intézkedések segítik elő. Az *Örményországgal, Grúziával és a Moldovai Köztársasággal* kötendő mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásokról szóló tárgyalások előkészítése, valamint az ilyen tárgyalások *Ukrajnával* való lezárása lendületet adott a jogalkotásnak, különösen az egészségügyi és növényegészségügyi szabványok és műszaki előírások terén. Ez a hazai élelmiszer- és termékbiztonságot is javította. Az államháztartás irányítása egyike azon területeknek, ahol további javításokra van szükség.

Az EU-val való piaci integráció és a szabályozásbeli konvergencia egyben hajtóerőt is jelent a különösen szükséges **ágazati reformok** számára. Az ilyen reformok a jellegüket tekintve általában hosszabb távúak, és jelentős beruházásokat igényelnek. Valamennyi együttműködési területen intenzívebbé vált az EU és a partnerországok közötti együttműködés, amint arra az e közleményt kísérő közös szolgálati munkadokumentumok is rámutatnak. Az EU például elindította a „szabad háló stratégiát”, amelynek célja segítséget nyújtani a civil társadalmi szervezetek és egyének számára, hogy áthidalják az elektronikus kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés önkényes megszakításait. Az EU elindította az agrár- és vidékfejlesztésre vonatkozó európai szomszédsági programot is, amely beruházási támogatással és technikai segítségnyújtással lehetővé teszi a partnerországokban a mezőgazdasági termelés modernizálását, helyi szinten lehetőségeket teremt, és felkészíti a partnerországot az EU piacain való hatékonyabb működésre.

A Bizottság arra is törekszik, hogy fejlessze az ágazati párbeszédet és együttműködést a keleti partnerség és az Unió a Mediterrán Térségért regionális kereteiben. Ezek a párbeszédok elősegítik az ágazati prioritásokkal kapcsolatos közös megegyezés megszilárdítását, és hozzájárulnak konkrét projektek és kezdeményezések kialakításához.

A keleti partnerség keretében informális párbeszédre kerül sor, melyek további eszközt jelentenek a kétoldalú és a többoldalú folyamatok közötti kapcsolat erősítéséhez, a keleti partnerség feletti közös felelősség jobb tudatosításához és a regionális dinamikához. A partnerországok külügyminiszterei, illetve az EU főképviselője és az európai szomszédságpolitikai biztos közötti, évente kétszer folytatott informális párbeszédok lehetőséget kínálnak a partnerországokban zajló fejleményekről és a reformfolyamatokkal

való haladásról folytatott miniszteri szintű informális megbeszélésekre, és lehetővé teszik a keleti partnerségre vonatkozó menetrend végrehajtásának nyomon követését. Ez a keret az érintett ágazati miniszterek és az uniós biztosok közötti informális párbeszédet is lehetővé teszi, melynek célja az EU és a keleti szomszédsági partnerei közötti **multilaterális ágazati együttműködés** erősítése.

Az Unió a Mediterrán Térségért kontextusában és a Tanács azon határozatát követően, mely szerint az északi társelnökséget az EU-nak adja, a Bizottság újra kívánja indítani a miniszteri szintű ágazati párbeszédet. Folyamatban vannak a partnerekkel folytatott megbeszélések, melyek keretében meghatározzák a kereskedelemről, a közlekedésről, az energiáról, a környezetről és más ágazati politikákról tartandó találkozók számát. Ezeken az ágazati miniszteri találkozók azonosítanak a regionális együttműködés közös célkitűzéseit, és elősegítik az Unió a Mediterrán Térségért keretében végrehajtandó lehetséges konkrét projektek azonosítását.

A szomszédsága iránt alkalmazott új megközelítés és megújított szerepvállalása részeként az EU fokozta az **ENP partnerországok uniós programokban és ügynökségekben való részvételének** támogatását. Hatályba léptek a *Moldovai Köztársaság* és *Ukrajna* uniós programokban való részvételét lehetővé tevő jegyzőkönyvek. Az Európai Parlament általi megszavazását követően hamarosan hatályba lép a *Marokkóval* kötött jegyzőkönyv. Megkezdődtek a *Jordániával* megkötendő jegyzőkönyvről szóló tárgyalások. Az ügynökségek munkájában való részvétel elősegítése céljából most folyik az uniós ügynökségek előkészítő intézkedéseit támogató projekt kidolgozása. A partnerországok az uniós programokban való részvételük társfinanszírozásában uniós forrásokat is felhasználhatnak.

Mobilitás

Előrelépés történt az EU keleti szomszédságával való vízumliberalizáció létrehozása terén is. *Örményországgal*, *Grúziával* és a *Moldovai Köztársasággal* mobilitási partnerségek léteznek. A *Moldovai Köztársaság* és *Ukrajna* vízumliberalizációs cselekvési terveket hajt végre. *Grúziával* a nyár előtt elindítható a vízumügyekről folytatott párbeszéd. A *Grúziával*, a *Moldovai Köztársasággal* és *Ukrajnával* kötött **vízumkönnyítési és visszafogadási megállapodások** sikeres végrehajtását követően hasonló megállapodásokról szóló tárgyalások kezdődtek *Örményországgal* és *Azerbajdzsánnal*.

Az EU déli szomszédságában az EU felajánlotta a **migrációról, mobilitásról és biztonságról szóló partnerségi párbeszéd** folytatását *Egyiptommal*, *Marokkóval* és *Tunéziával*. Az ilyen párbeszéd kiterjednek a legális és az illegális migrációra, az emberkereskedelemre, a visszafogadásra, a vízumkérdésekre, a menekültügyre és a nemzetközi védelemre. Jelentős előrelépés történt *Marokkó* és *Tunézia* esetében. A párbeszéd e két országgal 2011 októberében kezdődött, a mobilitási partnerséghez vezető közös nyilatkozatok aláírására a tervek szerint a következő hónapokban kerül sor. *Egyiptom* eddig elutasította a konkrét párbeszédben való részvételt. A főképviselelő és a Bizottság javasolja, hogy kezdeményezzenek párbeszédet *Jordániával* a migrációról, a mobilitásról és a biztonságról.

2.4 Pénzügyi támogatás

A partnerországok reform-erőfeszítéseinek pénzügyi támogatása érdekében az EU két szinten intézkedett.

Először is arra törekedett, hogy megerősítse a kapcsolatot az új szakpolitikai megközelítés és a meglévő pénzügyi támogatási programok között. A déli szomszédságban ez a **rendelkezésre álló finanszírozásból 600 millió EUR átcsoportosítását** jelentette a „Partnerség a demokráciáért és a közös jólétért a Dél-Mediterrán térséggel” című közös közleményben⁷ meghatározott célokra. Ennek eredményeként új intézményfejlesztési programok indultak olyan területeken, mint az igazságszolgáltatási reform és a korrupció elleni küzdelem.

Másodszor, a Bizottság arra törekedett, hogy az EU költségvetéséből **további pénzügyi erőforrásokat** bocsásson rendelkezésre. „Az átalakuló szomszédság új megközelítése” című, 2011. májusi közös közlemény javasolta, hogy fordítsanak legfeljebb 1,24 milliárd EUR összegű további forrást az új megközelítés végrehajtásának támogatására. Ebből az összegből **1 milliárd EUR** áll a partnerországok rendelkezésére. A Főképvisező és a Bizottság sajnálja, hogy a Tanácsban még nem sikerült egyetértésre jutni a Bizottság azon javaslatával kapcsolatban, amely lehetővé tenné az EBB korábbi kihelyezéseiből befolyó bevételek újbóli felhasználását. Ez legalább 240 millió EUR-val kevesebb az eredeti javaslatához képest.

E további források legnagyobb része (670 millió EUR) két átfogó programból származik: a dél-mediterrán országokra kiterjedő 2011–13 közötti, 540 millió EUR költségvetésű SPRING programból, valamint a keleti szomszédságra kiterjedő 2012–13 közötti, 130 millió EUR költségvetésű EaPIC programból. Mindkét program a demokratikus átalakulás és az intézményfejlesztés előmozdítására, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés támogatására összpontosít. A további összegek fennmaradó részét túlnyomórészt mobilitási programok (Tempus, Erasmus Mundus stb.), valamint a civil társadalmi szervezetek és nem állami szereplők támogatása céljára irányozták elő.

Az **Európai Beruházási Bank (EBB)** mandátumának októberi kiterjesztése lehetővé teszi 1,15 milliárd EUR összegű további kölcsönök nyújtását a partnerországok számára⁸, valamint az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó, maximum 1 milliárd EUR összegű hitelek nyújtását. Az Euromediterrán Beruházási és Partnerségi Pénzügyi Eszköz (FEMIP) keretében létrehozott vagyonkezelői alapba befizetett, további önkéntes tagállami hozzájárulásoknak köszönhetően az EBB megerősítheti a kockázatitőke-műveleteket a déli szomszédságban.

Az **Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD)** műveleteit kiterjesztik az *egyiptomi, jordániai, marokkói és tunéziai* tevékenységekre. Emellett – részben az EU költségvetéséből származó – legfeljebb 100 millió EUR összeget bocsátottak a projektazonosítás és -előkészítés támogatására. Az EBRD további forrásokat (max. egy milliárd EUR) mobilizál a speciális alapjain keresztül, amint elegendő számú részvényes megerősítette az EBRD létrehozásáról szóló megállapodás szükséges módosításait⁹. Az Európai Szomszédsági és Partnerségi Támogatási Eszköz keretében folyamatban lévő támogatást átirányították a kkv-fejlesztés, valamint a munkahelyteremtést szolgáló kezdeményezések előmozdítására, *Algériában, Egyiptomban, Jordániában és különösen Tunéziában*.

2011 végén a **Szomszédsági Beruházási Keret (NIF)** összes allokációja elérte a 400 millió EUR-t (ebből 174 millió EUR a keleti, 226 millió EUR a déli szomszédság számára), 13,6 milliárd EUR összköltségű projekteket generálva (ebből Kelet: 4,2 milliárd EUR, Dél: 9,4

⁷ COM(2011) 200., 2011.3.8.

⁸ 1 milliárd EUR az EU déli szomszédsága, és 150 millió EUR az EU keleti szomszédsága számára.

⁹ 2011 decemberében a Bizottság elfogadta a módosítások uniós megerősítéséről szóló európai parlamenti és tanácsi határozatra irányuló javaslatot (COM (2011) 905., 2011.12.21.)

milliárd EUR). A NIF keretében a 2011–13 közötti időszakban rendelkezésre álló támogatásfinanszírozás jelentős növekedésének (450 millió EUR) biztosítania kell, hogy a tőkevonzáson keresztül a kölcsönnyújtásra rendelkezésre álló források növekedése infrastruktúrába (környezet és éghajlatváltozás, partnerországokkal való összekapcsolódás) és kkv-kba irányuló beruházásokban csapódjon le, elősegítve a munkanélküliség visszaszorítását a szomszédságban.

Az EU az Euromediterrán Beruházási és Partnerségi Pénzügyi Eszköz (FEMIP) keretében erősíteni kívánja a déli szomszédságban történő kockázatitőke-műveletek támogatását, és az EBA, az EBRD és más európai pénzügyi intézmények bevonásával további lehetőségeket dolgoz ki a kockázatitőke-műveletek és a garanciaprogramok támogatására az ilyen műveletek további támogatási lehetőségeinek feltérképezésével a keleti szomszédságban.

Decemberben a Bizottság egy új pénzügyi eszközre, nevezetesen az **Európai Szomszédsági Támogatási Eszközre (ENI)** vonatkozó jogalkotási javaslatot fogadott el. Az Eszközt azért hozták létre, hogy 2014-től felváltsa a jelenlegi Európai Szomszédsági és Partnerségi Támogatási Eszközt. A jelenlegi eszközhöz képest az ENI erősíti a kapcsolatot a szakpolitika és a segítségnyújtás között, és a partnerországokkal folytatott együttműködésben magasabb fokú differenciálást tesz lehetővé, tükrözve a partnerországok elkötelezettségét az univerzális értékek, a mélyreható demokratizálódásban való haladás és a közösen meghatározott célkitűzések mellett. Az együttműködési tevékenységeket kevesebb számú kulcsfontosságú szakpolitikai célkitűzésre irányítja, növelve ezáltal azok hatását. Csökkenteni fogja a programozási folyamat összetettségét és hosszát, emellett egyszerűsíteni fogja a végrehajtási rendelkezéseket, ideértve az EU külső határain a határon átnyúló együttműködésre vonatkozó rendelkezéseket. Az Eszköz javasolt pénzügyi keretösszege hét évre 18,2 milliárd EUR, ami reálértéken 22 %-kal magasabb a jelenlegi pénzügyi tervhez viszonyítva. Az ENI hozzájárul az EU célkitűzéséhez, mely szerint az Unió költségvetésében legalább 20 %-ra kell növelni az éghajlatváltozással kapcsolatos összegek arányát, a Bizottság 2011. júniusi, a 2014–2020 időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről szóló közleményének¹⁰ megfelelően.

2.5 Más uniós intézmények fokozottabb bevonása

Az ENP 2011. évi felülvizsgálata az összes uniós intézményben nagy vitát váltott ki, melynek során széles körű egyetértés született arról, hogy a szomszédságban erősebb uniós szerepvállalásra van szükség. Az Európai Parlament decemberben fontos jelentést fogadott el az európai szomszédságpolitikáról. Figyelemre méltó növekedés figyelhető meg az Európai Parlament, a Bizottság és a főképviselő közötti, az európai szomszédságpolitikára irányuló interakciók számában az egyes partnerekkel ápoltságban.

Az Európai Parlament emellett bővítette kapcsolatait és fokozta együttműködését az európai szomszédságpolitika partnerországainak parlamentjeivel. Ezen erőfeszítés célja a politikai párbeszéd javítása és a parlamentek azon képességének erősítése, hogy elszámoltathassák a kormányokat. Az Euronest és az Unió a Mediterrán Térségért Parlamenti Közgyűlése fejlesztette tevékenységeit. Emellett mind az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság, mind a Régiók Bizottsága (különösen az ARLEM és a CORLEAP közgyűlésen keresztül) fokozta szerepvállalását.

¹⁰ COM (2011) 500 végleges, 2011.6.29., „Az Európa 2020 stratégia költségvetése”.

2.6 Más donor országokkal és nemzetközi intézményekkel közös megközelítés

Az EU szorosan együttműködik más donor országokkal és nemzetközi intézményekkel a humanitárius válságokra való reagálásban, a demokratikus átmenet előmozdításában és a partnerországok gazdasági fejlődésének elősegítésében.

A líbiai válságban az EU a nemzetközi humanitárius reagálás első vonalában volt, és szorosan együttműködött más donorokkal és nemzetközi szervezetekkel annak érdekében, hogy biztosítsa a szükségletek azonnali felmérését, valamint a gyors és hatékony támogatásnyújtást.

Az EU határozottan hozzájárult a G8-ak „deauville-i partnerség” kezdeményezésének létrehozásához, amely a dél-mediterrán térségben zajló demokratikus átmenet támogatására irányuló nemzetközi erőfeszítéseket koordinálja, és szorosan együttműködik azokkal a nemzetközi szervezetekkel, amelyek a G8-ak pénzügyminisztereinek szeptemberi, Marseille-ben megrendezett találkozóján támogatást ígértek a deauville-i partnerség számára. Az EU a makroszintű pénzügyi támogatási eszköze révén szorosan együttműködik a Nemzetközi Valutalappal és más nemzetközi szervezetekkel, hogy segítséget nyújtson az érintett partnerországoknak¹¹ a makrogazdasági egyensúlytalanságok kezeléséhez és a növekedésvezérelt strukturális reformok előmozdításához.

Az olyan országok, mint Oroszország és Törökország, képesek arra, hogy jelentősen hozzájáruljanak a regionális stabilitáshoz. Svájc a legmagasabb szinten vett részt az EU–Tunézia munkacsoport találkozásán.

Továbbá, a keleti partnerség kontextusában nem uniós országokból és érdekelt nemzetközi pénzügyi intézményekből álló információs és koordinációs csoport működik, amely előmozdítja a donor-koordinációt és – általánosabb értelemben – elősegíti a keleti partnerség fejlődését.

3. A JÖVŐBE TEKINTVE

2011 az EU szomszédsága számára a változás éve volt. Bár az első jelek biztatóak, tartós erőfeszítésekre van szükség a haladás megszilárdítására. Partnerországainkban több társadalom messzeható változásokon megy keresztül. Döntő jelentőségű az egyes társadalmak reformfolyamatainak megértése és tiszteletben tartása. Ez az EU részéről folyamatos párbeszédet, körültekintést és szoros nyomon követést igényel. A partnerországoknak számos területen fokozniuk kell reform-erőfeszítéseiket, az EU részéről pedig gyorsabb segítségnyújtásra van szükség.

3.1. Kihívások a jövőre nézve

Fenntartható demokrácia

Számos déli szomszéd demokratikus átalakulása új politikai pártokat helyez a politikai élet középpontjába, amelyek különösen – de nem kizárólag – iszlám gyökerekkel rendelkező pártok. Az EU-nak fejlesztenie kell az e felekkel, valamint az összes demokratikusan megválasztott kormánnyal folytatott párbeszédét. A már létező eszközök, valamint – miután

¹¹ Örményország, Moldovai Köztársaság, Ukrajna és a jövőben valószínűleg Egyiptom és Grúzia.

felállításra került – az Európai Demokrácia Alapítvány elősegíthetik a párbeszédet, és előmozdíthatják a tapasztalatcserét az EU politikai pártjaival.

A következő csúcstalálkozóig a keleti partnereknek folytatniuk kell – a menetrendben meghatározottaknak megfelelően – a keleti partnerség átfogó és lényegi intézkedéseinek végrehajtását. E vonatkozásban a **demokrácia konszolidálása** meghatározó marad, különösen az *Örményországban, Grúziában és Ukrajnában* tartandó következő parlamenti választások tekintetében, melyek kulcsfontosságú mérföldkövet jelentenek e három ország számára. A déli szomszédságban az *Algériában, Jordániában, Libiában és Tunéziában* tartandó következő választások is nagyon fontos szerepet játszanak a demokratizálódási folyamat elmélyítésében.

Teljes mértékben biztosítani kell törvényekben és a gyakorlatban egyaránt a **szólásszabadságot, valamint az egyesülési és gyülekezési szabadságot**, minden területen meg kell teremteni az emberi jogok tiszteletben tartásának erős kultúráját, különösen a politikai és a mindennapi életben megnyilvánuló diszkrimináció összes formája elleni védelem területén. E célból felkérjük a partnerországokat, hogy vegyék figyelembe az ezen kérdésekkel kapcsolatos, rájuk vonatkozó konkrét ajánlásokat, amelyeket az e közleményt kísérő országjelentések tartalmaznak. Ez mozgásteret biztosít a **civil társadalom** számára, hogy elláthassa a demokratizálódás ügynökeként betöltött jelentős szerepét, biztosítva a reformfolyamat tartósságát és befogadó jellegét. Amint a civil társadalmi eszköz teljes mértékben működőképesé válik, az EU fokozottabb támogatást nyújthat majd. A déli szomszédságban az Anna Lindh Alapítványnak elő kell segítenie az interkulturális párbeszédet a civil társadalmi szervezetek között a változást előmozdító szereplők azonosításán és az olyan szervezetek összekapcsolásán keresztül, amelyek egyébként nem működnek egymással együtt, előmozdítva ezáltal az uniós szervezetekkel való párbeszédet.

A **nők** az arab tavasz kulcsszereplői voltak, és nem szabad, hogy az ezt követő átalakulás veszteseivé váljanak. Az EU az egész régióban fokozni fogja a nők jogainak támogatására irányuló erőfeszítéseit, és arra törekszik, hogy biztosítsa a nemek közötti egyenlőség érvényesítését az összes érintett együttműködési tevékenységben, valamint hogy előmozdítsa az emberkereskedelem elleni hatékony fellépést a szomszédságban mindenhol.

A szomszédság egészében több erőfeszítés szükséges egy hatékony és **független igazságszolgáltatás** létrehozásához, melynek célja, hogy biztosítsa az állampolgárok számára a **tisztességes eljáráshoz való jogot**, valamint a jogbiztonságot a vállalkozók és befektetők számára a pártatlan bírói határozatok révén. A **biztonsági ágazat reformja** is központi szerepet játszik a fenntartható demokratizálódásban. Erőfeszítéseik támogatása érdekében az EU – felhasználva a politika tavalyi felülvizsgálatát követően felszabadult további erőforrásokat – készen áll arra, hogy a nemzeti átfogó stratégiák vonatkozásában fokozza technikai és pénzügyi segítségnyújtását.

Inkluzív gazdasági fejlődés és kereskedelem

A **munkanélküliség, a társadalmi kirekesztés, az egyenlőtlenség és a szegénység** képezik az emberek legfőbb féltelmét a jövővel kapcsolatban. Többek között ezek jelentik az instabilitás és a nyugtalanság legfőbb okait, amelyek ellen fel kell lépni a fenntartható demokratizálódás érdekében. A partnerországoknak ezért reformintézkedéseket kell hozniuk, és integrált megközelítést kell elfogadniuk a gazdasági, adóügyi, foglalkoztatási, szociális és oktatási politikák keverékére. Az EU készen áll arra, hogy a társadalmi kohézió és a

foglalkoztatás (különös tekintettel a fiatalok foglalkoztatására) előmozdítását célzó intézkedésekkel támogassa az ilyen reformokat.

Annak érdekében, hogy előmozdítsa a partnerországokban az uniós beruházásokat, az EU belefoglalta a **beruházásvédelmet** az *Egyiptommal, Jordániával, Marokkóval és Tunéziával* megtárgyalandó, mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásokba. Az EU szándékában áll, hogy fokozatosan megállapodjon hasonló rendelkezésekről más szomszédos országokkal, akár külön megállapodások, akár jövőbeni mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodások keretében. Az OECD és a Világbank bevonásával a Bizottság idén júniusban elindítja a dél-mediterrán régióban megvalósítandó nagyléptékű beruházások biztosítási költségeinek csökkentését célzó programot, a régióba irányuló külföldi közvetlen beruházások fokozása érdekében. Előrelépés történt az uniós szintű garanciamechanizmus előkészítése terén is. A mechanizmus lefedi az uniós kkv-k partnerországbeli kkv-kba eszközölt beruházásaival kapcsolatos politikai kockázatokat. A teljes szomszédságot lefedő mechanizmust az év végéig kellene elindítani. Végezetül, a konzultációk megerősítették, hogy ajánlatos kiterjeszteni az Európai Beruházási Alap (EBA) földrajzi mozgásterét úgy, hogy az kifejezetten a szomszédos országokra irányuljon. A Bizottság ebben az évben javasolni szándékozza, hogy az EBA igazgatósága e célból módosítsa az EBA szabályzatát. Ez többek között elő fogja segíteni a partnerországok olyan jövőbeni uniós programokban való részvételét, mint a versenyképességi, vállalkozási és kkv-program (COSME).

A mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásokkal járó **szabályozásbeli konvergencia** az olyan különböző területeken, mint az egészségügy és a növény-egészségügyi kérdések, a műszaki előírások, a vámeljáráások, a közbeszerzés és a verseny, igen jelentős erőfeszítéseket igényel a partnerek részéről a jogszabályaik megreformálásához és az azok végrehajtását és betartatását szolgáló eszközök kidolgozásához. Ezen erőfeszítések közé tartozik a korrupció és a csalás elleni küzdelem, valamint az államháztartás irányításának megerősítése. Az EU elkötelezett ezen erőfeszítések fokozottabb támogatása mellett azáltal, hogy további intézményfejlesztési segítséget nyújt.

Mobilitás

Haladást kell elérni a **mobilitási menetrend** terén. Az EU keleti szomszédjai számára ez vízumkönnyítési és visszafogadási megállapodások megkötését jelenti *Örményországgal, Azerbajdzsánnal és Belarusszal*, valamint vízumkérdésekről folytatott párbeszédet, először *Grúziával*, majd *Örményországgal és Azerbajdzsánnal*. *Ukrajna* és a *Moldovai Köztársaság* előre kíván lépni a vízumliberalizációs cselekvési terve teljes végrehajtásával. *Azerbajdzsán* kifejezte érdeklődését a más keleti szomszédokkal megkötött partnerségeket követő mobilitási partnerségekre irányuló tárgyalások iránt. Az EU déli partnerei számára ez mobilitási partnerségek létrehozását jelenti *Marokkóval és Tunéziával*, valamint mobilitási párbeszédnek kezdeményezését *Egyiptommal és Jordániával*.

Az oktatás területén meghatározott célok elérése, valamint az üzleti kapcsolatok, a kulturális cserék és az emberek közötti kapcsolatok előmozdítása érdekében a Főképviselő és a Bizottság felkéri az EU tagállamait, hogy szisztematikusabban alkalmazzák az **Európai Vízumkódex** kínálta lehetőségeket. Különösen az olyan személyek számára kell biztosítani a többszöri belépésre jogosító vízumokat, akik bizonyítani tudják, hogy rendszeresen és jóhiszeműen utaznak az EU-ba üzleti vagy családi okokból, valamint elérhetővé kell tenni az ilyen vízumokat a civil társadalmi szervezetek és az uniós finanszírozású programokban részt vevő hallgatók számára is. A vízumdíjat el kell törölni a nonprofit szervezetek által szervezett

szemináriumokon, konferenciákon, sport-, kulturális és oktatási rendezvényeken részt vevő, 25 éven aluli fiatalok és a 12 éven aluli gyermekek esetében.

Ágazati együttműködés

Az emberi jogok tiszteletben tartásával, a demokráciával és a jogállamisággal kapcsolatos uniós értékek erősítik az EU-t és meghatározzák a tagállamai közötti együttműködést, ezeket az EU jogszabályai, normái és szabványai is tükrözik. Az uniós normák és szabványok ágazati együttműködés keretében történő átvétele segíti a partnereket abban a törekvésükben, hogy közelebb kerüljenek az EU-hoz és döntően elő fogja mozdítani ezeket az értékeket. Az ágazati reform és az együttműködés ezért hozzájárul a jobb politikai és gazdasági kormányzáshoz, a politika és igazgatás átláthatóságához és az elszámoltathatósághoz, a társadalmi-gazdasági fejlődéshez, a konfliktus-megelőzéshez és -megoldáshoz, az államépítéshez és a civil társadalom bevonásához.

Számos ágazatban – nevezetesen a közlekedés és az energia területén – a Bizottság külön hangsúlyt fektet az európai szomszédságpolitikába tartozó régióra, és ezt a megközelítést tágabban kívánja alkalmazni¹². Ebben a szellemben és a teljesség igénye nélkül ez a közös közlemény a következő bekezdésekben számos olyan **ágazati kérdést** emel ki, ahol az EU és a partnerországok szorosabban együttműködhetnének abból a célból, hogy a következő néhány évben konkrét eredményeket érjenek el.

- Az **energiaügy** területén a Bizottság folytatni fogja a Déli Gázfolyosó fejlesztésének támogatását. Emellett folytatni fogja az együttműködést a kelet európai szomszédokkal az energiatranzit biztonsága területén, a hálózat átlátható működésére építve. A Bizottság továbbá 2012-ben energia-partnerségek létrehozásáról konzultál majd a dél-mediterrán partnerekkel a regionális villamosenergia- és megújulóenergia-piaci integráció megvalósításának első lépéseként, amelynek hosszú távú célja az EU–dél-mediterrán energiaközösség létrehozása.
- Az **ipar- és vállalkozáspolitikai** területén az euro-mediterrán vállalkozási chartát euro-mediterrán kisvállalkozói intézkedéscsomaggá kell alakítani, valamint az EU ágazatközi és ágazatspecifikus hálózatait és intézkedéseit ki kell terjeszteni a dél-mediterrán partnerekre. Lehetővé kell tenni a fenntartható turizmussal kapcsolatos információk és legjobb gyakorlatok cseréjét.
- 2012-ben *Ukrajnával* fel kell gyorsítani, *Tunéziával* ismét el kell indítani és *Azerbajdzsánnal* el kell indítani a légi **közlekedés** területén az átfogó légi szolgáltatási megállapodások megkötéséről szóló tárgyalásokat.
- Az EU folytatni fogja a modern **vámgyakorlatok** és eljárások előmozdítását a kereskedelem lehető legnagyobb mértékű megkönnyítése érdekében, például a keleti partnerekkel való vámügyi együttműködés stratégiai kereteinek végrehajtásával, valamint a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségről szóló jelenlegi és jövőbeli tárgyalások révén.

¹² Lásd a következő bizottsági közleményeket: „Az EU és a szomszédos régiók között a közlekedés terén zajló együttműködés új megközelítése”, COM(2011) 415, 2011.7.7., és „Uniós energiapolitika: partnerkapcsolatok fenntartása határainkon túl”, COM(2011) 539, 2011.9.7.

- Az EU támogatni fogja a partnerországok kapacitásait a **környezetkárosodás** feltartóztatása és a természeti erőforrások fenntartható alkalmazásának előmozdítása érdekében, ideértve a víz, az ipari szennyezés, a veszélyes peszticidek, a levegőminőség, a hulladékgazdálkodás, a természetvédelmi és az erdőgazdálkodás területét, valamint a környezetvédelmi információs rendszerek és az irányítás megerősítését. Az EU segíteni fogja a partnerországokat abban, hogy a környezetvédelmi megfontolásokat jobban integrálják más ágazati politikákba a zöldebb gazdaságba való átmenet érdekében, például fenntarthatóbb fogyasztás és termelés révén. Az EU erősíteni fogja az európai szomszédságpolitika partnerországaival folytatott együttműködést a fenntartható fejlődés témájában szervezett 2012. évi ENSZ-konferencia keretében.
- Az ambiciózus **éghajlat-változási politikák** kialakítása és megvalósítása kulcsfontosságú kihívást jelentő terület, amelyen az EU készen áll arra, hogy szorosan együttműködjön a partnerországokkal. Az EU – kapacitásépítés, információmegosztás és beruházások révén – támogatni fogja a partnereket az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák fejlesztésében és az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség előmozdításában. Ez segítséget nyújt a partnereknek a cancúni és a durbani megállapodások végrehajtásához, különösen pedig az alacsony kibocsátású fejlesztési stratégiák kidolgozásához, az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességük javításához, valamint ahhoz, hogy naprakész információt nyújtsanak a célokról vagy az általuk megvalósítandó intézkedésekről.
- Az európai szomszédságpolitika keretében az **információs társadalomra** vonatkozó szakpolitika célja a tisztességes, modern, nyitott és átlátható távközlési piac megteremtése, a mindenki számára elérhető, intenzív internethasználat előmozdítása és a változatos médiakörnyezet megteremtése. Az internet és más **elektronikus kommunikációs technológiák** biztonságának, stabilitásának és rugalmasságának biztosítása a demokrácia, valamint a dinamikus és innovatív üzleti légkör megteremtésének alapkövét jelenti. Az információs társadalomban rejlő növekedési és termelékenységi potenciál teljes kihasználása érdekében a Bizottság további szabályozási reformokat fog támogatni, például a szabályozók hálózatain keresztül. Megerősítik a mediterrán szabályozók hálózatát, és kialakításra kerül egy keleti hálózat is. A Bizottság támogatni fogja az elektronikus kommunikációs környezet javítását a hálózatok összekapcsolásától az egészségügyig terjedő területeken. Hasonlóképpen javítani fogja a kutatás és az oktatás területén a regionális e-infrastruktúrák nagysebességű kapcsolódását. A Bizottság elő fogja mozdítani az IKT és az internet aktív és demokratikus használatát, valamint az átlátható és hatékony audiovizuális és médiaszabályozási környezet irányába tett lépéseket.
- Tekintettel a „**közös tudásbázis és innovációs térség**” megteremtése irányába tett előrelépésre, a Bizottság fokozni fogja a partnerekkel folytatott együttműködést, és támogatja majd a partnerországok és az EU közötti hálózatosodás és koordináció javítását a kutatási prioritások meghatározása és szinkronizálása terén. Az ENP kutatási közösségek hetedik kutatási és technológiafejlesztési keretprogramba való nagyobb bevonásának előmozdítása céljából a Bizottság segíteni fogja a partnerországokat a kutatási kapacitás felépítésében, előmozdítja az együttműködést az ENP és az EU kutatói és kutatási szervezetek között, valamint segítséget nyújt a hetedik kutatási keretprogram kapcsolattartó pontjai hálózatának megerősítéséhez. A Bizottság támogatja a hetedik kutatási keretprogrammal kapcsolatos lehetőségeket ismertető rendezvényeket. A Bizottság készen áll továbbá arra, hogy az ENP-partnerekkel egyetértési megállapodásokról

folytasson tárgyalásokat a hetedik kutatási keretprogramot követő programhoz való társulásukról.

- Az **agrár- és vidékfejlesztésre** vonatkozó új európai szomszédsági program (ENPARD) segítséget nyújt a partnerországoknak abban, hogy hatékonyabban működjenek a külföldi piacokon, hogy teljes mértékben részesüljenek a jövőbeni mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásokból, és hogy ösztönözzék a hazai mezőgazdaságot. Ebben a keretben a Bizottság szoros szakpolitikai párbeszédet folytat majd a partnerországokkal abból a célból, hogy elősegítse a hosszú távú mezőgazdasági és vidékfejlesztési stratégiákat, az összes érdekelttel szoros együttműködésben.
- A **statisztika** területén az EU támogatni fogja az európai statisztika gyakorlati kódexének elfogadását, ideértve a statisztikai intézmények függetlenségének elvét; a kulcsfontosságú társadalmi–gazdasági területekkel kapcsolatos, uniós szabványoknak és módszertanoknak megfelelő, minőségi adatok előállítását és terjesztését; valamint a statisztikák tényeken alapuló döntéshozatalban történő alkalmazását, ami a jó kormányzás kulcstényezője. Az EU meg fogja erősíteni a szakértők közötti segítségnyújtást és e munka támogatásának regionális dimenzióját.
- A **tengerpolitika** területén az EU meg fogja erősíteni a szomszédjaival folytatott együttműködését annak érdekében, hogy előmozdítsa a fenntartható növekedés és a munkahelyteremtés megvalósítására vonatkozó közös célokat, valamint a regionális érdekű kísérleti projekteket, és konzisztensebbé tegye a belső és külső uniós pénzügyi eszközökből finanszírozott, e tekintetben hozott intézkedéseket. Különösen a mediterrán régióban, a Bizottság, az Európai Beruházási Bankkal és a Nemzetközi Tengerészeti Szervezettel együttműködve közös kezdeményezést indít a tengeri ágazatokba irányuló magánberuházások ösztönzése és a finanszírozó intézmények bevonása érdekében, nevezetesen az infrastruktúra, a képzés és a tengerfelügyelet területén. A Bizottság fokozni fogja az együttműködést a tengerparti partnerállamokkal a regionális halgazdálkodási szervezetek kontextusában, a halászati erőforrások fenntarthatóbb felhasználásának előmozdítása, a halászat ellenőrzésének megerősítése, valamint a jogellenes, be nem jelentett vagy a szabályozatlan halászat elleni fellépés érdekében.

A számos partnerrel tárgyalás alatt álló európai szomszédságpolitikai cselekvési tervek (vagy egyenértékű dokumentumok) naprakész szakpolitikai keretet nyújtanak az EU és a tagállamok számára, hogy jobban koordinálhassák a **pénzügyi és technikai segítségnyújtást**. Az új Európai Szomszédsági Támogatási Eszköz keretében az idei év második felében elkezdődő programozási folyamat valódi lehetőséget nyújt az érdekelt tagállamok számára ahhoz, hogy támogatásukat az EU-val közösen programozzák.

Regionális együttműködés

Az arab tavasz új lehetőségeket kínál a **regionális együttműködés** számára a déli szomszédságban. A partnerországok előtt álló kihívások közül többet csak regionális vagy szubregionális szinten lehet hatékonyan kezelni. Az EU átvette az Unió a Mediterrán Térségért szervezet északi társelnökségét. Ez javítani fogja az Unió a Mediterrán Térségért és az európai szomszédságpolitika közötti komplementaritást, valamint a dél-mediterrán országoknak nyújtott uniós támogatás hatékonyságát. Az EU továbbra is támogatja az Unió a Mediterrán Térségért szervezet titkárságát, katalizátorként működve az olyan projektek számára, amelyek a mediterrán régió egészében kézzelfogható előnyökkel járnak a lakosság

számára. A Bizottság emellett is elkötelezett, hogy új lendületet adjon az ágazati párbeszédnek az Unió a Mediterrán Térségért szervezet keretében.

Az EU emellett strukturáltabb párbeszédet alakított ki az Arab Államok Ligájával, ideértve a főképviselő és az Arab Államok Ligájának főtitkára közötti rendszeres találkozókat, és konkrét együttműködést kezdeményezett, amelynek részét képezi a helyzetelemző központ létrehozása, valamint a diplomaták vagy választási megfigyelők képzése is.

Már mutatkoznak biztató jelek az *Algéria* és *Marokkó* közötti párbeszéd javulására, ami megnyitja az utat az erősebb szubregionális együttműködés előtt a Maghreben belül, valamint az 5+5 csoport kontextusában. Az EU készen áll az előbbi, valamint más regionális és szubregionális együttműködési és integrációs folyamatok támogatására, valamint az érintett regionális szervezetekkel és folyamatokban való együttműködésre. E tekintetben a főképviselő és a Bizottság a következő hónapokban elkészítendő közös közleményben javaslatokat tesz az EU és a Maghreb közötti kapcsolatok erősítésére, feltéve hogy a Maghreb-partnerországok egyértelmű előrelépést mutatnak fel regionális együttműködési erőfeszítéseikben.

A márciusi Európai Tanács által javasolt, az uniós politika dél-mediterrán partnereinkkel való végrehajtását meghatározó és ahhoz útmutatást nyújtó menetrendre adott válaszként az ezen közös közleményt kísérő, *partnerség a demokráciáért és a közös jólétért* végrehajtásáról szóló jelentés meghatározza az elérendő célokat, az alkalmazandó eszközöket, és a 2013 végéig megvalósítandó intézkedéseket.

A keleti szomszédságban nőtt a határigazgatás terén folytatott regionális együttműködés a *Moldovai Köztársaság* és az *Ukrajna* közötti határellenőrzést segítő európai uniós misszió (EUBAM) és a dél-kaukázusi integrált határigazgatási projekt (SCIBM) keretében. A keleti partnerségről szóló menetrendet ismertető közös közlemény részletesebben tartalmazza a keleti partnerség keretében előirányzott tevékenységeket.

KÖVETKEZTETÉSEK

Az EU tavaly májusában fejezte be az európai szomszédságpolitikája alapos felülvizsgálatát. Ezt számos kihívás tette szükségessé: az EU déli szomszédságának egészen végigsöpő demokratizálódási folyamat támogatásának szükségessége, néhány kelet európai partnerünk európai törekvései és a keleti partnerség elmélyítésének szükségessége, valamint a Lisszaboni Szerződés hatálybalépésével kínált új lehetőségek. Az elmúlt egy év alapján az értékelés biztató képet mutat. Az EU szomszédsága ma több tekintetben is demokratikusabb és nyitottabb a változásokra, mint egy évvel ezelőtt. Az EU új politikai megközelítése szilárd alapokra épül. A legtöbb partnerország üdvözölte a megközelítést, és közülük néhányan készen állnak arra, hogy még szilárdabb elhatározással valósítsák meg a politikai és gazdasági reformot, és mélyebbre fűzzék az EU-val ápoltság kapcsolatokat.

Ugyanakkor ez az átmenet időszaka. Az országok új alkotmányokat szövegeznek meg, új intézményeket hoznak létre, belső konszenzust építenek ki a demokratikus átalakulás támogatása érdekében és új vezetőket választanak meg. Ez egy kihívásokkal teli és bizonyos esetekben problémákkal járó folyamat lesz. Érthető, hogy néhány országnak további erőfeszítéseket kell tennie, mielőtt folytathatná a tárgyalásokat és a párbeszédet az EU-val azokról a reformokról, amelyek megnyithatják az utat az erősebb kereskedelmi kapcsolatok, a gazdaság és az ágazatok mélyebb integrációja, és a könnyebb mobilitás előtt.

Ebben a helyzetben az EU számára fontos, hogy eleget tegyen a déli szomszédság irányába tett kötelezettségvállalásainak, és fokozza szerepvállalását a keleti szomszédságban. Ez az EU saját biztonságát és jólétét is szolgálja. Az EU globális partnerként betöltött szerepének hitelessége nagy mértékben függ attól a képességétől, hogy fel tud-e lépni határozottan a szomszédságában. Ebből az okból, és gazdasági nehézségei ellenére, az EU-nak nyitottnak és előretekintőnek kell maradnia, még szorosabbra kell fűznie a szomszédokkal ápolt kapcsolatait és határozottan támogatnia kell partnerei azon erőfeszítéseit, amelyeket országaik demokratikusabbá, virágzóbbá, és ezáltal stabilabbá tétele érdekében hoznak.